

„Traviata” verdiană în deschiderea stagiunii Operei Naționale Române Cluj-Napoca

(Costin Popa – 5 octombrie 2016)

Serata inaugurală, coincidentă sărbătoririi Zilei Internaționale a Muzicii, 1 octombrie, a debutat cu un scurt moment prezentat de purtătoarea de cuvânt a teatrului, Simona Dordea, în care prof. dr. Nicolae Miu, vechi și împătimit meloman, a oferit scenei lirice clujene un impresionant tablou al mării soprane Lya Hubic, ilustră interpretă – printre altele – a rolului Violetta din „Traviata”. Evenimentul a marcat astfel deschiderea celei de-a 97-a stagiuni a primului teatru de operă înființat în România.

Producția regizoarei franceze Nadine Duffaut, colaboratoare a Clujului liric încă de acum un an pentru „Werther” de Massenet, nu este nouă. Are aproape un deceniu. A itinerat la Avignon și Debrecen, dar și la Massy, Metz, Toulon, Vichy, Tours. A poposit acum pe malurile Someșului, prezentând o acțiune translatată în atmosfera pariziană de la sfârșitul celui de-al doilea Război Mondial, în ambientul Hotelului Lutetia, fost sediu al ocupanților germani, iar din 1945 centru de îngrijire a prizonierilor de război și a supraviețuitorilor lagărelor de concentrare. Sfârșitul operei o găsește pe Violetta supusă represaliilor pe care francezii eliberatori le-au rezervat colaboraționiștilor activi sau simpatizanți. Un film pe fundal în timpul corului-bacanală din ultimul act ne înfățișează pedepsele la care au fost supuși aceștia. Eroina însăși fusese tunsă scurt, bine că nu rasă în cap.

„Traviata” Nadinei Duffaut duce crucea atmosferei apăsătoare din timpul războiului și de după. Se observă, există o reținere generală, reflectată prin atitudini amare, deprimante, prin joc de scenă domol, introspectiv. Psihicul afectat de ocupația germană se suprapune celui din conflictul original. Până și zicerea Violettei „Sempre libera” din aria „È strano”, deloc explozivă, a avut o asemenea patină. Simbolic moment. Există o conjuncție între stări, eroina – spirit de artistă – s-a stins într-o memorabilă scenă, căzând pe claviatura pianului care i-a fost aproape în tot parcursul acțiunii și dând ultima pagină a partiturii vieții. Boala cronică și deteriorarea lăuntrică i-au fost fatale.

În marea scenă cu Violetta, bătrânul Germont, copleșit, a impresionat prin expresia introvertită, rod al acelorași suprapuneri de frământări. Poate doar Alfredo și-a dat curs fără limite pasiunii avântate pentru iubita sa.

Decorurile Emmanuellei Favre au redat spațiul hotelului, poate mai puțin amănunțit în decorațiunile „art-nouveau” și destul de auster în actul final, dominat de un pat monumental, de nelipsitul pian, într-o cameră cu pereți dezgoliți, în care oglinda trona, necruțătoare cu vechea frumusețe a eroinei. Obsedată de strălucirea de odinioară, Violetta a acoperit-o cu un cearșaf în timpul ariei „Addio del passato”.

Costumele semnate de Gérard Audier au fost bine integrate epocii, iar luminile lui Phillippe Grosperin s-au asociat corespunzător penumbrei spirituale.

Diana Țugui

În rolul titular, soprana Diana Țugui a expus un glas rotund, de frumoasă culoare, cu registre grav și central admirabil rezonante, senzuale, dezvoltate amplu înspre cel central-înalt. Cu muzicalitate pură, artista a dăruit inflexiuni subtile desenelor melodice, a perlat cu precizie dificilele pasaje de coloratură ale primei arii, a frazat prelung în spirit belcantist. Sunetele în piano și pianissimo, specialitate a sopranei, diafane, aerisite, eterice, au avut doritele tente evocatoare, sfâșietoare în atacurile din „Addio del passato”, arie încheiată într-un răscolitor crescendo. Cu exprimare profetică a cântat „Amami Alfredo!” din actul secund. Diana Țugui, o Violetta exemplară, care va concentra mai mult, în viitor, opționalul Mi bemol supra-acut din finalul primului act.

Partener direct i-a fost Cosmin Ifrim (Alfredo), tenor cu o deosebită intuiție a frazei și accentelor verdiene, susținute de o admirabilă și sonoră proiecție de sunet, pe întreg ambitusul. Aproape. Rămân câteva omogenizări intermediare (aria „De' miei bollenti spiriti”), înspre acutele extreme, sigure, incisive, spectaculoase, ce-i sunt inscripționate pe cartea de vizită. Percutanta notă de Do înalt a finalului cabalettei „O mio rimorso!” a fost o reușită îndelung așteptată de public. Și solid aplaudată, încununare a cabalettei abordate cvasi-eroic, foarte potrivit.

În rolul Germont-tatăl, baritonul Florin Estefan a cântat cu timbru consistent, de rară generozitate sonoră, moale și catifelat. Lirismul său a fost susținut prin continuitatea și lungimea frazelor, prin omogenitatea și egalitatea între registrele glasului, până la notele înalte, masive. Aria „Di Provenza il mar, il suol” și cabaletta subsecventă „No, non udrai rimproveri” au restituit partiturii verdiene extrema căldură în exprimarea duioasă prin care personajul se adresează fiului său. Un Germont fără reproș.

Distribuția i-a mai cuprins pe Viktória Cormoș (Flora Bervoix), Oana Trîmbițaș (Annina), Eusebiu Huțan (Gaston), Cristian Hodrea (Baronul), Bogdan Nistor (Marchizul), Petru Burcă (Doctorul), Tudor Demeter (Giuseppe), Varga Janos (Comisionarul și Servitorul) și, în rol mut, pe Alina Simona Nistor, drept Sora lui Alfredo, personaj introdus suplimentar de regizoare, ca însoțitoare a bătrânului Germont în susținerea pledoariei sale în fața celei care îi sedusese fiul.

În coregrafia lui Dan Haja, membri ai Ansamblului de Balet al Operei Naționale Române Cluj-Napoca au susținut alert momentele dansante ale balului Florei.

Bagheta a aparținut tânărului Gabriel Bebeșelea, șef de orchestră cu certă personalitate, în plină formare și cristalizare a echilibrului agogic. A condus atent și a știut să călăuzească spre bine incertitudinile coriștilor de la începutul operei, să tempereze accelerările unor soliști (Gaston, primul act) și să optimizeze raporturile cu corul, surprins uneori de alertețea orchestrei (actul întâi sau scena țigăncușelor din actul al doilea). În marile momente de ansamblu „concertato” din finalul actului secund, tempoul optim a conferit grandoare, dar și tristețe scenei, prefigurată de un sublim „Alfredo, Alfredo, di questo core” al sopranei. Dirijorul corului a fost Corneliu Felecan.

Cosmin Ifrim

Florin Estefan

Gabriel Bebeșelea

Scenă din primul act

Balet din actul II,
scena 2

Interpreți și realizatori

Noua „Traviata” clujeană a fost o reușită ce se anunță durabilă și va oferi în continuare noi oportunități pentru interpretări în distribuiri cât mai variate. Următoarea premieră lirică la Cluj-Napoca va avea loc în luna decembrie, „Puritanii” de Bellini, o raritate pentru afișele naționale. Va dirija renumitul tenor Giuseppe Sabbatini, acum, atras de fosă.

* Fotografii de Nicu Cherciu – Opera Națională Română Cluj-Napoca)